

АКТ № 195/17.11.2023 г.

приет на заседание на Гражданския съвет към ВСС
(на основание т. V.13 от приетите Правила за действие на Гражданския съвет)

На заседание на Гражданския съвет към Висшия съдебен съвет, проведено на 17.11.2023 г., **по т. 2 от дневния ред:**

т. 2 – Разглеждане и изразяване на мнения от членовете на ГС към ВСС относно проект на Закон за несъстоятелност на физическите лица.

Внесено предложение от г-жа Богдана Лазарова, Академия за изследвания в сигурността и отбраната.

В дискусиата по Проекта на Закон за несъстоятелност на физическите лица, Гражданския съвет към ВСС се обедини в изводите, че не трябва да се утежнява допълнително длъжник – физическо лице и не трябва да се приравнява същия с юридическо лице. Отбелязано беше, че не би могло да се води производството от съдебен изпълнител, било то частен или държавен поради екстериториалност на действие, както и че е необходимо да се уточни кой ще поеме разноските по производството.

В резултат на общото становище, Гражданския съвет към ВСС отправя предложение за:

- 1. оттегляне на законопроекта от вносителите му;**
- 2. съставяне на работна група с експерти, включително и с участието на представители на НПО;**
- 3. приемане на Становището на Върховния касационен съд (вх. № КПВ-49-353-03-26/26.06.2023 г. по регистъра на Народното събрание), с което се предлага процедурата по несъстоятелност да се провежда от съд.**

Актът да се предостави на председателя на 49-то Народно събрание на Република България (НС на РБ), Комисията по правни въпроси към 49-то НС на РБ, Комисията по бюджет и финанси към 49-то НС на РБ, Комисия по икономическа политика и иновации към 49-то НС на РБ, Комисия по въпросите

на Европейския съюз, Шенгенското пространство и Евроната към 49-то НС на РБ и вносителите на Проект на Закон за несъстоятелност на физическите лица (вх. № 49-302-01-11/13.04.2023 г. по регистъра на Народното събрание).

Актът да се предостави на Пленума на ВСС, за сведение.

Гласуване: за – 14 гласа, против – няма, въздържали се – няма.

Приема се.

Приложение: становища на Асоциацията на държавните съдебни изпълнители с проучване и сравнителна таблица и на Върховния касационен съд (вх. № КПВ-49-353-03-26/26.06.2023 г. по регистъра на Народното събрание).

**СЪПРЕДСЕДАТЕЛИ НА
ГРАЖДАНСКИЯ СЪВЕТ КЪМ ВСС:**

**/п/
СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖЕВА**

**/п/
ЕВГЕНИ ИВАНОВ**

ВИСОЦ СЪДЕБЕН ИЗПЪЛНИТЕЛ	123
Регистрационен номер	3333
ВСС - 13381	13-11-2023

АСОЦИАЦИЯ НА ДЪРЖАВНИТЕ СЪДЕБНИ ИЗПЪЛНИТЕЛИ
Юридически статут: ЮЛ, Сдружение по ЗЮЛНЦ, определяне – в обществена полза; БУЛСТАТ: 175429769; Документ за създаване: Решение 1 от 14.12.2007 г. по ф.д. 18872/2007 г. на Софийски градски съд, партиден № 14322 рег. 5, том 308, стр. 125; АДРЕСИ: Седалище: България, област София, общ. Столична, гр.София; , бул. Цар Борис №54 ; ЗА КОНТАКТИ: Телефон: ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ: МАРИЯ ПЕТРОВА КОЛЕВА, Длъжност : Председател, сл.тел.02/8955744 ИНТЕРНЕТ: <http://adsib.org/>

ДО ГС КЪМ ВСС
Г-ЖА С.ДЕРМЕНДЖИЕВА

УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Във връзка с обсъждане на Законопроекта за несъстоятелността на физическите лица, на предстоящото заседание на 17.11.23г., Ви изпращам проучване, което направихме от името на АДСИ, как е уредена тази процедура в страните в Европа.Тъй като от представените публично становища не става ясно, дали е провеждано подобно изследване, АДСИ преценява, че такава информация би била много полезна за изготвянето на законопроект, който да възприеме най-добрите утвърдени модели в тази област, като отчита и спецификите на българския икономически и обществен живот. От сравнителната таблица най-отдолу на проучването, става ясно, че в повечето държави процедурата по личния фалит се развива пред съд и е **освободена** от заплащане на такси, или се заплащат такива в **минимален размер**. Подобно виждане споделяме и ние от АДСИ, като не считаме уместни другите две предложения в изпратените ни становища, а именно: процедурата да се ръководи от синдик, или от съдебен изпълнител. И двете ще създадат по-големи процесуални и финансови затруднения, отколкото ползи за производството, в процеса на осребряване имуществото на длъжника, където се дължат освен такси и разноски, които някой трябва да заплати авансово / напр.за заплата на синдика, или за назначаване на вещи лица-оценители на имуществото, пазачи на имуществото и пр/. Не трябва да се забравя и фактът, че съдебните изпълнители имат ограничен район на действие, което ще доведе до необходимост от препращане на делата, при осребряване на имущество в друг съдебен район. Друг

аргумент против производството да бъде пред съдебен изпълнител, е липсата на съдебен контрол, както е предвидено в търговската несъстоятелност, върху дейността на синдика. Споделяме голямата част от забележките отправени в становищата, които ни изпратихте, относно самите процедури по инициране и провеждане на такова производство, но считаме, че основният въпрос, от който произтичат всички останали е: пред **какъв орган** ще се развива то. Именно това се опитахме да обобщим през сравнителния анализ, който Ви представяме с молба, да го препратите на всички организации-членки на ГС, за запознаване преди заседанието.

Резюме на процедурите по личен фалит в някои от страните в Европа

Дания

Първата европейска страна, която е въвела личният фалит като институт още през 1984 г. Съгласно действащото законодателство в Дания - директният фалит не е опция. Налице е опростена процедура за предприемачи съгласно изискванията за съдебно одобрение. За потребителите се изисква първо да преминат през процедурата по личен фалит. Допустимите потребители са тези, за които **съдилищата** приемат молбата им за личен фалит, които не са в състояние в момента и в средносрочен план да покрият задълженията си и при които се предполага, че процедурата ще доведе до трайно подобряване на състоянието на потребителите. Разходите по процедурата са **безплатни** за потребителя, който трябва само да се обърне към **местния съд**, който след това ще му помогне и ще напътства потребителя в процеса. Изплащането обикновено се максимизира на 5 години и се състои от 60-месечно изплащане на фиксирана сума, определена като излишната сума, която им остава в бюджета след изваждане на определената от правителството минимална надбавка и необходимите разходи на домакинството (наем и т.н.). След като изпълни графика за плащане, съдът ще опрости останалия дълг. Има определени стигми, свързани с процеса, тъй като името на лицето, което влиза в процедурата, ще бъде публикувано в регистър на съдилищата и като такова то ще бъде взето предвид от агенциите за кредитен рейтинг, където ще остане в продължение на 5 години.

Англия и Уелс

Британците последваха Дания през 1986 г., като приеха втория европейски регламент относно личния фалит чрез Закона за несъстоятелността от 1986 г., който оттогава беше актуализиран (Harrisson, R. и Grant, D. в Graziano et al. 2019). Според британската система няма директна опция за фалит и критериите за допустимост са, че трябва да е лице, пребиваващо във Великобритания през последните три години, или

предприемач. Разходите по процедурата се поемат поне частично от длъжника, **но не трябва да надвишават 10% от общия дълг.** Съществуват редица процедури, вариращи от доброволни споразумения, през административни заповеди и заповеди за облекчаване на дългове до фалит, и като такава това е сложна система. Обикновено погасяването ще продължи 3-5 години, а освобождаването ще бъде предоставено в края на процеса.

Франция

Във Франция правилата за личен фалит бяха въведени във френското законодателство чрез „Закона на Ниертс“ (наречен от вносителя на предложението) през декември 1989 г. Франция е страна с гражданско право и има свой отдавна регулиран граждански кодекс, надграждащ Кодекса на Наполеон. Френската процедура е безспорно проста за потребителя: той трябва само да подаде искане до Централната банка на Франция. Директният фалит не е опция, нито за предприемача, който трябва да започне процедура по несъстоятелност. За да отговорят на условията, дълговете на длъжника-потребител трябва да бъдат очевидно невъзможни за всеки добросъвестен длъжник да покрие всичките си лични задължения, дължими сега и в бъдеще. Разноските са **безплатни** за длъжника. По принцип продължителността на погасяване е максимална до 7 години, в края на които дългът ще бъде погасен. Има известно ниво на стигма, тъй като Банката на Франция ще регистрира кредитното събитие за 5 години в техния регистър, който е достъпен за търсене от кредиторите.

Германия

В Германия уставът за личен фалит на потребителите беше приет от Insolvenzordnung (InsO) от 5 октомври 1994 г., който влезе в сила на 1 януари 1999 г. В Германия няма директна опция за фалит, критериите за допустимост са специфични и процедурата е много сложна с много етапи и разлики, независимо дали кандидатът е потребител или предприемач. **Съдебните такси зависят от размера на дълга и могат да варират от по-малко от 100 до няколко хиляди евро.** Процесът на изплащане и условията за освобождаване от отговорност също са сложни и варират от доброволни споразумения с **одобрение от съда**, през одобрени от съда планове, подлежащи на одобрение от кредитора най-малко с обикновено мнозинство, до споразумения с изцяло съдебно решение. За последното длъжникът трябва да прехвърли всички печалби за период от 6 години **на синдик** и до края на периода може да подаде молба за освобождаване от отговорност. Лицата, които са в процес на личен фалит в Германия, се публикуват в публична система и като такива ще има стигми, свързани с тази публичност и поради това вероятно невъзможност за получаване на кредит за срока на регистрацията.

Швеция

Швеция прие Закона за изчистване на дългове от 1994 г. като в началото включва различни процедури за пълен фалит, съответно изчистване на дългове за потребители и изчистване на дългове за предприемачи. В действащата правна система - директният фалит не е опция в Швеция. Обстоятелствата, които съдът ще вземе предвид, са причините за получаване на дълга, опитите за обслужване на дълга и обстоятелствата на положението на длъжника. Производството по несъстоятелност подлежи **на съдебна такса от 300 евро, но за потребители и предприемачи по пътя за изплащане на дългове е бесплатно.** По отношение на сложността, шведската система се характеризира с три различни маршрута и като такава е доста сложна. Погашенията при изплащане на дълга са максимални на 5 години, а освобождаването от отговорност ще бъде предоставено в края на процедурата. Всички процедури ще бъдат публикувани в публичен регистър.

Финландия

Във Финландия няма директна опция за фалит и тяхната система прави разлика между процедурата за частни потребители и фалит за бизнеса, независимо дали става въпрос за компании или в качеството на индивидуално лице. Неплатежоспособни потребители или предприемачи отговарят на условията по съответните критерии съгласно финландската система, като подлежат на изключване по определени критерии, напр. дълг, възникнал от престъпления и др. **Процедурите са безплатни за потребителя в смисъл, че потребителят поема само собствените си разходи (ако има такива).** При плановете за намаляване на дълга нормалната продължителност във Финландия е три години, в края на които, в зависимост от изпълнението на вноските по плана, дългът на длъжника се заличава.

Австрия

Австрия въведе преразглеждане на своите закони за несъстоятелността през 1993 г., което влезе в сила на 1 януари 1995 г., с което беше въведено облекчаване на дългове за физически лица. В Австрия има няколко начина за управление на неликвидността и личния фалит. Производството по личен фалит, което изисква професионална помощ, е доста скъпо за длъжника. **Дори ако кандидатстването за производството е бесплатно, длъжникът трябва да поеме 7,5% от разходите, като минималната сума е 222 евро.** Що се отнася до процеса на погасяване, има разграничение между предприемачи и потребители. Предприемачите трябва да изплатят минимум 20% от неизплатените задължения, докато за

потребителите няма минимална такса. За потребителите изплащането се изчислява като 5-годишно изплащане на всичко, което е останало след изваждане на приетите разходи за живот от очаквания доход. В края на погасяването дългът се освобождава - с изключение на това, че в рамките на две години след предоставянето на освобождаването кредиторът може да поиска от съда преразглеждане на делото, ако открие нередности от страна на длъжника по време на периода на погасяване, като укриване на активи и т.н. Съществува регистър за производства по несъстоятелност и лични фалити в австрийския публичен регистър на несъстоятелността, който остава до една година след освобождаването от отговорност.

Белгия

Белгийската система за личен фалит беше въведена през 1998 г. Предприемачите отговарят на условията за директен фалит чрез използване на обичайното производство по несъстоятелност, достъпно за професионалисти. За потребителите пътят е през схемата за колективно разрешаване на дългове, която е изключително за потребители. От гледна точка на разходите за потребителския процес няма разходи, свързани с въпросния потребител нито по отношение на подаването на заявка за процеса, нито за завършването на процеса, тъй като разходите по принцип се поемат от кредиторите, доколкото те ще получи по-малко, тъй като разходите се изваждат от активите в наследството. Погасяването е основната цел на процеса и като такива погасителните планове могат да бъдат определени на 5 или 7 години, но също и по-дълго в зависимост от текущия процес. По отношение на публичността лицата в личен фалит се регистрират в администрирана от съда система, която макар и да е само полупублична. Това означава, че само професии като банки, адвокати и др. имат достъп до регистъра.

Холандия/Нидерландия

Холандия прие закон за разсрочване на дългове през 1998 г., който включва правила за личен фалит на физически лица в Холандия. Законът не се прилага за предприемачи, доколкото се отнася до стопанската дейност, която отделно подлежи на процедурата по несъстоятелност. Като такъв, няма директен вариант за фалит. Физическите лица могат да участват в процедурата по личен фалит и отговарят на изискванията, ако са действали добросъвестно по отношение на естеството на дълга и способността си да го изплатят. От гледна точка на разходите кандидатстването за откриване на процедурата е безплатно, но може да се наложи кандидатът да заплати част от разходите по личния фалит. Погасяването трябва да бъде планирано основно за 3 години, но може да бъде удължено до 5 години от съда. Освобождаването от отговорност изисква съдебно одобрение в края на погасителния план и

напр. недостатъчната активност в търсенето на работа по време на периода на погасяване може да доведе до дисквалифициране на кандидата от освобождаване. Трябва да се отбележи, че освобождаването от отговорност не е пълно, а само не позволява на кредиторите да потърсят правна защита на дълга, докато дългът все още се счита за валиден. Името на участник в процедурата по личен фалит ще бъде публично оповестено в продължение на 10 години в централен регистър за несъстоятелност.

Люксембург

Люксембург прие законодателство относно несъстоятелността на физически лица през 2000 г. и го измени, за да включи опрощаване през 2013 г. в закона за прекомерния дълг, който влезе в сила през 2014 г. Що се отнася до разходите, **процесуалните разходи се поемат от държавата**. Преструктурирането на дълга може да отнеме до 7 години и впоследствие може да бъде отменено за период от 5 години в случай на измама. Няма освобождаване от отговорност в края на процедура за погасяване в Люксембург.

Португалия

Португалия прие правила относно личния фалит през 2004 г., но оттогава ги преразгледа, за да разшири възможността лицата да получат освобождаване от отговорност, не на последно място след финансовата криза. Няма директен вариант за фалит, но физическите лица – независимо дали са предприемачи или потребители, отговарят на условията за отделни процедури. Португалската система е процедурно сложна, тъй като са необходими няколко изисквания за създаване на план за плащане и получаване на одобрението на мнозинството от кредиторите. Освобождаване е възможно само при последващо **одобрение от съда**, след изслушване на кредиторите и т.н. в края на периода на погасяване. **Очевидно няма съдебна такса за процедурата, но на синдика, който наблюдава процеса, се плаща от активите**. Съществува известна стигматизация в португалската система, тъй като съдът регистрира несъстоятелност както на собствения си уебсайт, така и в кредитния регистър на централната банка.

Естония

Естония въведе регламент относно фалита на физически лица и облекчаването на дългове през 2004 г., като първата страна в Балтийския регион. В Естония няма директен фалит. Едно физическо лице може да избира между четири процедури, когато е финансово затруднено. Освен постигането на компромис с кредиторите, има преструктуриране на дълга – което може да се осъществи без фалит, тъй като има само преструктуриране на плащането и следователно няма намаляване на дълга.

В противен случай двете оставащи опции са фалит и намаляване на дълга, като намаляването на дълга е добавка на етапа за дългове, останали след процедурата по несъстоятелност. Има обаче пряк път за силно свръхзадлъжнелите. Ако за съда е очевидно, че наследствената маса не може да покрие разходите по процедура по несъстоятелност, съдът може да реши, че е налице намаление и да прекрати процедурата по несъстоятелност, за да започне процедурата по облекчаване на дълга. **Процедурата по несъстоятелност е скъпа и при компромис страните поемат собствените си разходи.** Съгласно процеса на облекчаване на дълга, продължителността на изплащането обикновено е 5 години, но може да бъде удължена до 7 години по преценка на съда. По време на процеса длъжникът изплаща 25% от дохода или по-високо ниво, ако счете за необходимо. При изтичане на срока за погасяване длъжникът получава освобождаване от отговорност. Участието в процеса се публикува в регистър.

Словакия

Словашкото законодателство, позволяващо личен фалит и за потребителите, беше прието през 2005 г. и влезе в сила през 2006 г. Словашкото законодателство изрично споменава достъпа до ново начало след фалит или в противен случай план за възстановяване. **Разноските се поемат частично от жалбоподателя, с 500 евро.** Съществува унифициран, сложен процес за личен фалит, тъй като кандидатът може да се обърне към съда и в края на процедурата по личен фалит дългът му ще бъде погасен, за да се даде възможност за ново начало. Погасяването е определено на 5 години, с допълнително изискване за минимално погасяване от 20-50% от дълга. Ако това не е възможно, процесът се преобразува от реструктуриране на дълга в личен фалит – изборът на процес има значение за кандидата да има достъп до своите активи по време на процедурата. Кандидатът плаща 500 евро за процеса и се регистрира в централната банка.

Чехия

Чехия прие своето законодателство относно личния фалит през 2006 г., което влезе в сила през януари 2008 г. В Чехия няма опция за директен фалит, а или личен фалит, или облекчаване на дългове – в случай на потребители двете процедури се комбинират. **Кандидатът трябва да плати малка такса, за да кандидатства за личен фалит, а разходите по процедурата се поемат от кандидата и кредитите заедно, освен в случаите на чисто потребителско облекчаване на дългове.** Освен процедурата по несъстоятелност, ще бъде изготвен погасителен план с продължителност от пет години. В края на погасителния план съдът ще

вземе решение за опрощаване на останалите задължения. Процедурите за личен фалит и реструктуриране на дългове се публикуват.

Латвия

Латвия въведе законодателство относно личния фалит през 2008 г. Няма опция за директен фалит, а двуетапен подход, при който физически лица с дългове, надвишаващи праг, най-ниският от които е дълг от 5 000 евро, първо са обект на процес на личен фалит, който ликвидира техните активи, и второ, те са подложени на процедура за облекчаване на оставащия дълг, с цел освобождаване от дълг след 5 години. Физическите лица с дългове, надвишаващи праговете, отговарят на условията за процедурата, която струва 70 евро при подаване и впоследствие такса за управление на делото, максимизирана на две минимални месечни заплати или около 1000 евро, която трябва да бъде депозирани в началото. Двуетапният процес е донякъде сложен и води до петгодишен период на погасяване, през който има и ограничения върху правото на длъжниците да се разпореждат с доходите си без съдебно одобрение. Дългът и участието в процедурата се регистрират в централен регистър.

Словения

Словения прие регламент за личен фалит през 2007 г., който влезе в сила през януари 2008 г. като част от правното им асимилиране по време на присъединяването към Европейския съюз. В Словения няма опция за директен фалит, но има отделни пътища за производство по несъстоятелност за личен фалит в зависимост от това дали кандидатът търси личен фалит като потребител или предприемач или търси облекчаване на дългове като потребител. Процедурата за облекчаване на дълга е достъпна след започване на личен фалит. **Страните в един процес в Словения поемат собствените си разходи.** Понастоящем няма въведена система за погасителен план и поради това освобождаването е възможно само след приключване на процедурата по несъстоятелност.

Полша

Полша въведе законодателство, обхващащо и личния фалит през 2008 г., което влезе в сила до 2009 г. Полското законодателство предвижда пет вида производства по несъстоятелност, като прави разлика между производства по несъстоятелност, също личен фалит и производства по реструктуриране. Директният фалит не е опция в Полша. **Разходите по процедурата се поделят между длъжника и кредиторите, с изключение на случаите на личен фалит на потребителя, където длъжниците с ниски активи могат да бъдат освободени от разходите от държавата.** Погасяването е максимално за три години, след което се освобождава, ако

кандидатът е платил според плана. Личните фалити се публикуват в националния регистър на задължените лица.

Гърция

Гърция въведе законодателство за личен фалит през 2010 г. по време на финансовата криза. Гръцката система има три пътя за личен фалит и кандидатите отговарят на условията, ако са неплатежоспособни и това не се дължи на измамно поведение. Съществува законово изискване за опит за постигане на извънсъдебно споразумение преди започване на съдебния процес. **Процедурата се заплаща от длъжника с такса върху заявлението и такса за процедурата.** Отправната точка е опитът за постигане на споразумение между кредиторите и длъжника, но в случай на неуспех за план за плащане, съдът ще постави условията до максимум три години на плащане на определена от съда сума. Сумата ще бъде изчислена чрез изваждане на разходите за живот от наличния доход. За лица с ниски или нулеви доходи съдът може да определи месечните вноски на нула, като по този начин елиминира целия дълг. В края на периода на погасяване дългът се погасява при условие, че са погасени месечните вноски. Според гръцкото законодателство няма публичност на процедурите по личен фалит. Съдилищата поддържат списък на лицата, подложени на процедурата, в продължение на една година, като само лица с легитимен интерес могат да имат достъп до списъка. От банките и другите кредитори се изисква да изтрият информацията за длъжниците в рамките на три години след процедурата по личен фалит.

Ирландия

Законът влезе в сила през 2012 г. отчасти поради препоръките на страната за Ирландия от МВФ, ЕЦБ и програмите на ЕС за финансова подкрепа за Ирландия. Няма опция за директен фалит, но докато преди реформата от 2012 г. производството по несъстоятелност можеше да продължи 12 години, а последващата свръхзадължнялост да тече без изтичане – т.е. доживотно, сега те са ограничени до 3 години за самия фалит.

Италия

Италия също въведе правила за свръхзадължнялост и личен фалит през 2012 г. по време на финансовата криза, където Италия беше сериозно засегната, както и Ирландия, наред с други. Италия няма опция за директен фалит. **Няма такса за подаване на документи за процеса, но може да се начислят такси по време на процеса.** Процесът на погасяване и освобождаване зависи от споразумение между длъжника и мнозинството кредитори, въпреки че изглежда, че е в рамките на преценката на съдилищата да освобождават кредитора от отговорност. Изглежда има

широка свобода на преценка, оставена на съдиите от италианските съдилища. Също така по преценка на съдилищата е да публикуват решението за личен фалит по начина, който съдът намери за подходящ.

Литва

Литва регулира личния фалит през 2012 г. В Литва има предписан етап на предварителни действия, при който длъжниците, които предвиждат изпадане в личен фалит, трябва да уведомят кредиторите си с предизвестие от поне един месец. Няма унифициран вариант за директен фалит, но ако споразумението бъде постигнато с мнозинството от кредиторите, измерени по неизплатен дълг и в система с класове (обезпечени дългове, обикновени дългове). По-широкият път е личен фалит за физически лица. Съществува минимален лимит на дълга за влизане в процедурата от най-малко 25 месеца дълг, съответстващ на минималната заплата. **Откриването на процедурата е бесплатно, но при достъп до процеса от съда длъжникът трябва да внесе депозит за участие в разходите, максимален в размер на двумесечна минимална работна заплата.** Погасяването по погасителен план, който трябва да бъде представен от длъжника, е с максимална продължителност от три години. След изпълнение на 64 погасителния план длъжникът се освобождава от съда. Участието в процеса се регистрира в публичен регистър и се поддържа в продължение на 10 години.

Испания

Испания започна да преразглежда законодателството си относно фалита, като въведе личен фалит през 2013 г. Няма директен вариант за фалит. За да отговаря на условията, длъжникът трябва да е неплатежоспособен или да се очаква да стане неплатежоспособен. В зависимост от тяхното положение те могат да бъдат подложени на пълен фалит или да приложат извънсъдебна процедура по медиация. За погасителните планове максималният период е определен на пет години, след което се предоставя освобождаване. Освобождаване от отговорност е възможно да се получи и по-бързо при фалит, при условие че са платени най-малко 25% от неизплатения дълг, както и други изисквания. Не на последно място обезпеченият дълг се изплаща изцяло. Като се има предвид последното изискване, е малко вероятно да бъде реална опция при фалит на потребител, включващ недвижими имоти. Личният фалит и извънсъдебните споразумения се публикуват в испанския публичен регистър на несъстоятелността.

Унгария

Унгария въведе регламент относно личния фалит през 2015 г. В Унгария няма опция за директен фалит и изискванията за допустимост за

процеса определят лимити до размера на дълга, за да се влезе в процедурата. Има повече от един път, с държавна агенция (**Служба по семейна несъстоятелност**) като първа стъпка и впоследствие **възможността съдът да бъде арбитър за реструктуриране**. Има ограничени, ако има такива, възможности за правни средства за защита, ако кредиторите (мнозинството) не приемат споразумение.

Хърватия

Хърватия въведе своя закон за несъстоятелността на потребителите през 2015 г. и едновременно с това преразгледа своя закон за несъстоятелността, за да приспособи предприемачи и компании. В Хърватия няма директен фалит. За потребителите е задължително първо да се опитат да постигнат извънсъдебно споразумение с кредиторите си. Ако това не успее, те могат да поискат фалит **в съда**. Няма една унифицирана процедура. Изискване за отговаряне на условията е потребителят или предприемачът да е неплатежоспособен. Ако в крайна сметка не е възможно и с намесата на съда да се постигне споразумение с кредиторите, съдът може да открие личен фалит. При тази система всички активи, включително заплатата, се управляват от синдик за период, определен от съда между 1 до 5 години. В края на процедурата потребителят или предприемачът получава освобождаване от отговорност за оставащия дълг. **Разходите по производството по принцип се разпределят между длъжника и кредитора, но е възможно разходите да бъдат елиминирани** в случай на длъжници с много ограничени или никакви активи. Решението за влизане в личен фалит е публикувано на началната страница на Хърватската финансова агенция.

Кипър

През 2015 г., в края на финансовата криза, която удари Кипър много тежко, те приеха регламент относно несъстоятелността на физически лица, включително възможността за облекчаване на дългове. Няма директен вариант за фалит. Има по-специално две възможности в Кипър за личен фалит, погасителни планове и заповеди за облекчаване на дългове. И накрая, има опция за пълен фалит. Допустимостта за процеса на облекчаване на дългове е достъпна само за лица, чийто доход е по-малък от 200 евро / месец и активи под 1 000 евро. Този обхват е изключително тесен. В противен случай опциите са погасителен план, който променя само структурата на плащането и пътя на фалита. За пътя на фалита обаче прагът е минимален дълг от 15 000 евро. Това оставя длъжника с дълг над 1 000 евро, но по-малко от 15 000 евро и който не е в състояние да обслужва дълга си, само с опция за реструктуриране на дълга си. Малцината, които могат да отговарят на изискванията за процедурата за уреждане на дълга, няма да получат освобождаване от отговорност сама по себе си в края на

процедурата, а по-скоро съдебната система няма да бъде достъпна за събиране на дълговете на кредиторите. Това е доста особен подход, но разбира се означава, че се избягва всякакво понятие за отчуждаване на кредиторите. Участието в който и да е от процесите се регистрира в Органа по несъстоятелността в Кипър и е публично достъпно.

Румъния

Румъния също беше силно засегната от ипотеките в чуждестранна валута за потребителите и като такава прие законодателство за личен фалит до 2015 г., въпреки че влезе в сила за първи път през 2018 г. В Румъния няма директна опция за фалит. Има ограничения в допустимостта, надхвърлящи изискването за несъстоятелност, установено в повечето страни от ЕС. Тези ограничения определят минимални изисквания за дълг и изисквания за добросъвестност. **Пускането на заявление за личен фалит в Румъния е безплатно.** Освобождаването от отговорност не се получава автоматично, а е предмет на друго **съдебно заявление.** Решенията на съда се публикуват.

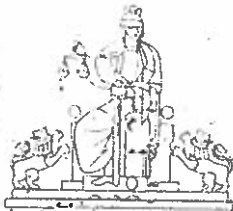
	Разноски	Орган	Година	Срок	Публичен регистър
Дания	Безплатна	Съд по несъстоятелност	1984	5 години	Да
Англия	Не повече от 10 % от общия дълг	Съд	1986	3-5 години	-
Франция	Безплатна	Съд/Синдик	1989	7 години	Да
Германия	100-няколко хиляди евро	Съд/Синдик	1994	6 години	Да
Швеция	300 евро/безплатно	Съд	1994	5 години	Да
Финландия	Безплатна	Съд	1994	3 години	-
Австрия	7.5 % от разходите. Не по-малко от 220 евро	Съд	1995	5 години	Да
Белгия	Безплатна	Съд/Синдик	1998	5-7 + години	Да - полупубличен

Нидерландия	Безплатна/+	Съд	1998	3-5 години	Да
Люксембург	Безплатна	Съд/Синдик	2000	7 години	-
Португалия	Безплатна	Съд/Синдик	2004	-	Да
Естония	Разноските са за сметка на всяка от страните	Съд	2004	5-7 години	Да
Словакия	500 евро	Съд	2006	5 години	Да
Чехия	Споделено с кредиторите	Съд	2008	5 години	Да
Латвия	70-1000 евро	Съд	2008	5 години	Да
Словения	Разноските са за сметка на всяка от страните	Съд	2008	-	-
Полша	Разноските са за сметка на всяка от страните.	Съд	2009	3 години	Да
Гърция	Таксата е за сметка на длъжника	Съд	2010	3 години	Да
Ирландия	-	-	2012	3 години	-
Италия	По преценка на съдията	Съд по несъстоятелност (Tribunale Fallimentare)	2012	-	По преценка на съдията
Литва	Безплатна	Съд	2012	3 години	Да
Испания	-	Съд	2013	5 години	Да
Унгария	-	Служба по семейна несъст-ст	2015	-	-
Хърватия	Разноските са за сметка на всяка от страните	Съд/Синдик	2015	1-5 години	Да
Кипър	-	-	2015	-	Да
Румъния	Безплатна	Съд	2018	-	Да

13.11.2023г.

С уважение:

/ПРЕДСЕДАТЕЛ НА АДСИ - М.КОЛЕВА/

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВЪРХОВЕН
КАСАЦИОНЕН
СЪД

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД	
Изх. №	И-895
Дата на регистриране	25-06-23

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
№	КПВ-49-353-03-26
Дата	26.06.2023 г.

ДО
Г-Н СТОЮ СТОЕВ -
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ КЪМ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ДЕВЕТТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

На Ваш изх. КПВ-49-353-03-26/20.06.2023 г.

Относно: Становище на Върховния касационен съд относно проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на проект на Закон за несъстоятелност на физическите лица.

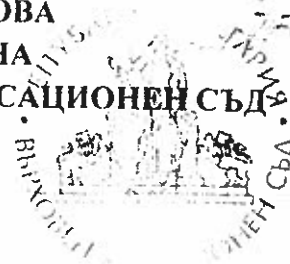
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СТОЕВ,

Във връзка с писмо от Комисията по правни въпроси под горния номер, предложено изпращам на Вашето внимание становище на Върховния касационен съд на Република България относно изпратения ни за съгласуване проект на Закон за несъстоятелност на физическите лица.

Приложение: съгласно текста.

С уважение,

ГАЛИНА ЗАХАРОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

Върховен касационен съд на Република България

С Т А Н О В И Щ Е

по изпратения за становище Законопроект за несъстоятелност на физическите лица №49-302-01-11

Постъпило е писмо от председателя на Комисията по правни въпроси към Народното събрание на Република България, съдържащо покана за даване на становище.

В приложените мотиви към законопроекта е посочено, че с Решение №870 на Министерския съвет от 2022г. законопроектът е одобрен и внесен за разглеждане в Народното събрание с рег.№48-202-01-30 от 4 ноември 2022г., като в хода на обсъжданията в Народното събрание е предложено производството по несъстоятелност да се прилага и по отношение на лицата, които нямат имущество и доходи, както и че препоръки за създаване на нарочна уредба на производство по несъстоятелност за физически лица без имущество и доходи са отправени и във връзка с изпълнението на Националния план за възстановяване и устойчивост, което именно налага провеждане на допълнителни обсъждания съгласно изискванията на Закона за нормативните актове. Акцентира се върху сериозните ограничения, стрес и притеснения от финансови затруднения и очакванията на кредиторите, на които са подложени неплатежоспособните длъжници, като особено уязвими са добросъвестните длъжници, изпаднали в положение на неплатежоспособност поради настъпване на неблагоприятни събития извън техните предвиждания и контрол, поради което се предлага въвеждане на правила по провеждане на производство по несъстоятелност, в което да бъдат удовлетворени вземанията на всички кредитори, което да е изцяло доброволно, да се образува по искане на добросъвестния длъжник с цел справедливо удовлетворяване на неговите кредитори и окончателното му освобождаване от задължения.

Принципно подобна идея следва да бъде подкрепена включително по съдържащите се в мотивите към законопроекта съображения.

Безспорна е необходимостта от уреждане на производство за обявяване на личен фалит. Дори и извън изискванията на Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност, за мерките за повишаване на,

ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 (Директива за реструктурирането и несъстоятелността) и на Регламент (ЕС) 2015/848 на Европейския парламент и Съвета от 20 май 2015 г. относно производството по несъстоятелност, възможността едно лице да има правно-регламентиран ред да погаси задълженията си към даден момент към всички кредитори категорично би повлияла положително на редица сфери.

Следва да се отбележи също така, че посочените в мотивите към законопроекта цели (справедливо, ефективно и бързо удовлетворяване на кредиторите на неплатежоспособния длъжник във възможно най-голяма степен в рамките на едно производство, както и възможност за освобождаване на добросъвестния неплатежоспособен длъжник от заплащане на неудовлетворени вземания с изтичане на определен срок) са изключително значими и чрез предлагания законопроект по всяка вероятност могат да бъдат постигнати.

Опити за създаването на такъв закон, както и търсенето на алтернативни решения в България се правят от години. Като таква алтернативно решение преди около година в законодателството беше въведена десетгодишна абсолютна погасителна давност за частни задължения, но това е друг тип частично решение на проблема, което не зависи само от длъжника, а най-вече от бездействието на кредитора. При това следва да се вземе предвид и обстоятелството, че давността не се прилага служебно. За разлика от него производството по личния фалит позволява цялостно уреждане на задълженията на един добросъвестен длъжник, като всички кредитори да бъдат удовлетворени в едно общо съдебно производство. Това спестява на всички - и на длъжника, и на кредиторите му, време, разноски, несигурност, стрес и притеснения, включително използване на лоши практики от колекторски фирми и купувачи на вземания, както се посочва в мотивите към законопроекта.

Както ВКС посочи и в становището си при общественото обсъждане на законопроекта, за постигането на посочените цели е необходимо изработването на система от ясни и точни правила, които без затруднение да бъдат възприети от лицата, към които съответната правна уредба е насочена, а именно добросъвестните неплатежоспособни длъжници и техните кредитори. Производството следва да бъде в достатъчна степен формализирано, за да бъде придаден легитимиращ ефект на неговата крайна цел, но при това изискванията спрямо добросъвестния длъжник не следва да бъдат прекомерни, за да бъде това производство достъпно и да създава реална възможност за освобождаване на този длъжник от състоянието, в което е изпаднал, както е посочено в мотивите към законопроекта, поради настъпването на неблагоприятни събития извън неговите предвиждания и контрол. В този смисъл следва да се подчертае,

че приемането на закон, който само формално да обоснове изпълнението на определени ангажименти, не би довело до постигането на посочените по-горе цели.

Като прекомерно следва да бъдат определени изискванията, съдържащи се в предлаганата разпоредба на чл. 9, ал. 2, т. 4, както и в чл. 9, ал. 2, т. 5, които по същността си въвеждат като задължение всяко лице да предполага, когато се разпорежда безвъзмездно със своето имущество или сключва посочените в чл. 9, ал. 2, т. 5 договори какво би било имущественото му състояние след 5 години. Следва да се отбележи при това, че само по себе си безвъзмездното разпореждане с имущество, както и сключването на определени договори в период, в който имущественото състояние на лицето е стабилно и то не би могло да очаква да изпадне в състояние на неплатежоспособност, не може да се определи като недобросъвестност. Проява на недобросъвестност би било извършването на подобни действия само ако към момента на извършването им лицето вече е имало задължения и съответно е следвало да преценява доколко тези действия биха го поставили в невъзможност да изпълнява тези задължения или би затруднило своевременното им изпълнение.

Предвидените в чл. 9, ал. 2, т. 7 и т. 8 изисквания систематически нямат място сред изискванията за добросъвестност, които са изискуеми към момента на подаване на молбата. Още повече като се има предвид, че при неизпълнение на погасителния план при наличието на тези основания в чл. 89, ал. 3 е предвидено по искане на кредитор производството да бъде прекратено.

При отчитане на тези съображения изискванията длъжникът умишлено да не е препятствал упражняването на правомощията на съда и на синдика относно проверката на имуществото му, опазването и попълването на масата на несъстоятелността, както и за изпълнение на задължения, предвидени в този закон, в одобрен погасителен план или в извънсъдебно споразумение с кредиторите, с което да е създадал опасност за интересите на кредиторите, следва да отпаднат от чл. 9, ал. 2 и разпоредбата на чл. 89, ал. 3 да добие следната редакция:

(3) Всеки кредитор на несъстоятелността може да иска от съда прекратяване на производството, като представи доказателства че:

- 1. е настъпило основание по чл. 9, ал. 2;*
- 2. длъжникът умишлено е препятствал упражняването на правомощията на съда и на синдика относно проверка на имуществото му, опазването и попълването на масата на несъстоятелността;*
- 3. длъжникът не е изпълнил задължения, предвидени в този закон, в одобрен погасителен план или в извънсъдебно споразумение с кредиторите, с което е създадал опасност за интересите на кредиторите.*

Съдът изпраща препис от искането и приложените доказателства на длъжника, като му указва да подаде писмен отговор в едномесечен

срок, Искането се разглежда от съда в заседание при закрити врата с призоваване на молителя и длъжника.

Не е ясно също така какво се има предвид под „безвъзмездна сделка“ в разпоредбата на чл. 17, ал. 1, т. 9. Необходимо е изясняване на това понятие в допълнителните разпоредби с цел избягване на противоречиво тълкуване при прилагането на разпоредбата. Разпоредбата на чл. 17, ал. 1 предвижда реда на удовлетворяване на вземанията на кредиторите в производството и резонно би се поставил въпрос какви вземания би могъл да има кредитор по безвъзмездна сделка, които да могат да бъдат удовлетворени в производство по несъстоятелност.

За постигане на целите на законопроекта и като се вземе предвид кое налага необходимостта от неговото приемане, би следвало възлаганите на длъжника разноси за производството да бъдат ограничени до минимално необходимия размер. Изискването в производството да участва синдик и в хипотеза на приет от кредиторите план за погасяване на задълженията на длъжника само би довело до прекомерно увеличаване на тези разноси, особено като се вземе предвид, че при наличието на утвърден план правомощията на синдика са да осъществява контрол върху дейността на длъжника във връзка с изпълнението на неговите задължения по плана; да дава предварително съгласие в хипотезите на чл. 66, ал. 4 и др. Този контрол може да бъде осъществяван от съда, който да дава и предварителното съгласие, когато това е необходимо, както и да изпълнява останалите функции, предвидени в чл. 66, ал. 4.

При отчитане на тези съображения т. 2 на чл. 64, ал. 1 следва да отпадне, а разпоредбата на чл. 60, ал. 4 следва да добие следната редакция:

(4) Събранието на кредиторите може да реши, че съдът ще осъществява контрол върху дейността на длъжника във връзка с изпълнение на неговите задължения по приетия план.

Разпоредбата на чл. 66 следва да добие следната редакция:

Чл. 66. (1) Когато в плана е предвидено, съдът осъществява контрол върху дейността на длъжника във връзка с изпълнението на неговите задължения по плана.

(2) Длъжникът уведомява незабавно съда за всички настъпили обстоятелства, които са от съществено значение за изпълнението на плана.

(3) Съдът може по всяко време да поиска от длъжника да представи сведения или доклад по всеки въпрос, който засяга дейността на длъжника и изпълнението на плана.

(4) Длъжникът може само с предварително съгласие на съда да:

1. сключва сделки за разпореждане със своето имущество, включено в масата на несъстоятелността;

2. закрива и открива сметки в банки и други доставчици на платежни услуги;

3. сключва сделки и действия, които не са необходими за задоволяване на жизнените потребности на него и членовете на семейството му;

4. извършва други действия, когато това е предвидено в плана.

(5) Длъжникът уведомява съда при промяна на осъществяваната от него трудова дейност и заетост, както и при промяна на адреса по местоживееене в 3-дневен срок от настъпването на промяната.

Мислимo е също така производството по този закон да се развива изцяло във всички негови фази без участието на синдик, доколкото елементарната сметка на сумите, предвидени в чл. 24 показва, че длъжникът ще трябва да плати на синдика за минимален дълг сериозно възнаграждение. При това следва да се отбележи, че законопроектът има за основна цел да установи ред за справедливо удовлетворяване на всички кредитори на физическите лица в едно общо производство по подобие на производството по несъстоятелност на търговците, уредено в Търговския закон, като по този начин се цели да бъдат намалени значителните разходи на длъжниците и кредиторите в дългите съдебни дела и изпълнителни производства и да се постигне максимална ефективност при събирането на вземания към потребителите. Прекомерните разноски, които длъжникът следва да заплати в производството обаче поставят постигането на тази цел под съмнение.

Следва да се отбележи също така, че предложената уредба почти изцяло възпроизвежда правилата за несъстоятелност на търговците, предвидени в ТЗ. Пренесени са класическите за търговската несъстоятелност правни фигури и институти. Идентични са редът за откриване и обявяване на производството по несъстоятелност, както и органите на несъстоятелността – синдикът, който трябва да отговаря на изискванията на ТЗ, както и общото събрание на кредиторите. И тук делата ще се разглеждат от окръжните съдилища. Същият е редът за предявяване на вземанията до съда и за одобряване на изготвените от синдиците списъци с вземанията. Предвидена е и възможност след откриването на производството по несъстоятелност на физическото лице да бъде съставен план за погасяване, който е аналог на уреденото в ТЗ оздравително производство на търговеца, даващо възможност да се предотврати обявяването в несъстоятелност чрез отсрочване, разсрочване или опрощаване на задълженията. Аналогичен е и редът за осребряване на имуществото. Несъстоятелността на физическите лица е приложима за добросъвестни длъжници, които имат желание да плащат, но поради една или друга причина са изпаднали в трайна невъзможност за редовно, пълно и точно плащане на всички свои текущи задължения и наличните им секвестрируеми активи са недостатъчни за пълното им покриване. Следва да се има предвид, че основна разлика между търговската несъстоятелност и личната е в това, че след осребряване на цялото имущество на

търговското дружество, то същото се заличава от търговския регистър и престава да съществува в правния мир. При физическото лице обаче след разпродажба на имуществото му, същото не може да бъде закрито и се търси освобождаване от остатъчната задължнялост след приключване на процедурата, тоест въвежда се института „освобождаване от дълг”. С оглед на тази особеност по-подходящо би било специално производство по възстановяване на физическото лице и неговата дейност чрез предвиждане на извънсъдебна доброволна, помирително-оздравителна процедура за индивидуални споразумения с кредиторите за реорганизация на дълга с участието на доверено лице. В него да се стартират преговори с кредиторите за облекчаване на дълга и привеждането му в обем (размер, месечни вноски, лихвен процент, срок), който да бъде стимулиращ, приемлив, постижим и реалистичен за изпълнение от длъжника в дългосрочен план, да се предлага препоръки за възстановяване, предоговаряне на задълженията и погасителен план. С кредиторите да се договаря пълно спиране на плащанията за определен период от време, през който ще бъде дадено време на длъжника за възстановяване съгласно изготвения план за възстановяване, след което същия е длъжен да започне изплащането съгласно договорката.

Прави впечатление, че законопроекът предвижда кратки срокове за извършване на процесуалните действия. Така, повечето срокове за обжалване на съдебни актове от длъжника са 7-дневни. Това може би е стремеж към осигуряване на бързина, стегнатост и дисциплиниране на страните в производството, но не бива да се забравя, че в случая длъжникът е обикновено физическо лице-потребител и ориентирането му в таква сложно производство би било значително по-затруднено от това на търговеца. По-подходящи като продължителност биха били 14-дневните срокове.

Доколкото с този закон се урежда производството по несъстоятелност на физическите лица и при изрично предвиденото в чл. 11, ал. 1, че масата по несъстоятелността обхваща $\frac{1}{2}$ част от вещите и правата върху вещи – съпругеска имуществена общност, на съпруга на длъжника би следвало да бъдат предоставени правата, които същият има в изпълнителното производство по ГПК (Глава четиридесет и четвърта – чл. 502-506 ГПК). При тези съображения следва да бъде предвидена и съответната разпоредба, предвиждаща, че:

Когато предмет на продажбата е вещь в съпругеска имуществена общност, съпругът недлъжник може да участва в наддаването. Съпругът недлъжник може да осуети продажбата, ако до деня, предхождащ деня на продажбата внесе по определената в чл. 37, ал. 1, т. 6 и чл. 38, ал. 1, т. 6 банкова сметка равностойността на дела на съпруга си от общата вещь според оценката, посочена от съдиика в обявлението за продажбата.

Ако това предложение бъде възприето, в чл. 22, ал. 1 от Семейния кодекс следва да се предвиди, че *лични са и вещните права, придобити от единия съпруг, когато синдик е насочил изпълнение за личен дълг на другия съпруг по реда на Закона за несъстоятелност на физическите лица.*

По останалите разпоредби на законопроекта следва да бъде изразено принципно съгласие.

На първо място следва да бъде подкрепена идеята за добросъвестността като основно изискване към длъжника, за да може той да поиска образуването на процедура по личен фалит, както и предвидените ограничения на възможността длъжникът да сключва нови сделки на управление и разпореждане с имуществото си, както и да извършва плащания без разрешение на синдика, а до назначаването му – без разрешение на съда. Това ограничение не важи за текущи сметки за задоволяване на жизнените потребности на длъжника и семейството му в рамките на определената от съда издръжка, като плащане на данъци, сметки храна и здравеопазване. Изключително важни в тази насока са предвидените в законопроекта гаранции за осигуряване на жизнените потребности на длъжника и семейството му в производството, включително, че несеквестрируемото имущество на длъжника не се включва в масата на несъстоятелността и срещу него не може да бъде насочвано изпълнение, както и че съдът определя издръжка, която служи за задоволяване на жизнените потребности на длъжника и на членовете на неговото семейство, на които той дължи издръжка.

Изцяло в интерес на длъжника е предвидено съдебното производство да започва по молба на добросъвестния длъжник. Той не е длъжен да иска образуване на производство по несъстоятелност, но разполага с тази възможност окончателно да се освободи от задълженията си, бидейки при това активната страна в производството - длъжникът трябва да посочи обстоятелствата относно трудова заетост, неплатежоспособност, добросъвестност и имущество в молбата, която подава до съда; съдът преценява дали длъжникът е добросъвестен, неплатежоспособен, какво е неговото семейно и имуществено състояние, неговите задължения и кредитори, образуваните срещу него дела въз основа на приложените към молбата доказателства и декларации; длъжникът предлага и план за погасяване на задълженията в производството.

Важна гаранция за защита правата на длъжника е и предвиденото, че плащанията в полза на длъжника се извършват по особената банкова сметка, както и че се спират съдебните и арбитражните производства по имуществени граждански дела срещу длъжника, а образуването на нови е недопустимо. Извършването на плащанията в полза на длъжника и изплащането на установените в производството задължения от особената банкова сметка гарантира обективността на производството и дава възможност във всеки един момент да се извърши точна преценка на

възможността производството да се развие и приключи при наличието на достатъчно парични средства включително за извършване на разпределението.

Следва да бъде подкрепена и идеята производството да се развива изцяло пред съд и да се отразява в съответния регистър, като се създаде възможност кредиторите своевременно да узнаят за образуването на производството и да предявят вземанията си. Предвидени са и достатъчно гаранции за правото на всеки кредитор, да предяви вземането си, независимо дали същото е съдебно установено или не. Съответно е необходимо да има регламентирана процедура как се одобряват вземанията на кредиторите от съда и съответно – способите за защита на длъжника и кредиторите.

Следва в този смисъл да бъде подкрепена и идеята в производството да участват всички кредитори на длъжника, които имат неудовлетворени вземания.